

193364 - Ҳукми “Одам” ном гузоштан

савол

Ҳукми Одам ном гузоштан чист? Оё ин (ном) мустаҳаб аст, ё на? Ман шунидаам, ки ҳар як шахс аз номи худ насибе дорад. Бинобар ин насиби ўаз ном чист? Оё Одам ном гузоштан монандӣ ба аҷамиён (ғайри арабҳо) аст?

Чавоби муфассал

Ҳамду сано барои Аллоҳ.

Аввал:

“Одам” ном гузоштан амри машрӯъ аст, ки ҳеч чиз (монеияте) дар он нест, зоро Одам (дуруди Аллоҳ бар ўбод) аз ҷумлаи пайғамбарон аст ва номгузорӣ бо номҳои пайғамбарон аз ҷумлаи номгузории некӯву мустаҳаб аст. Дар китоби “Кашшофу-л-қиноъ” (3/26) омадааст:

“Гузоштани номҳои пайғамбарон, ба монанди Иброҳим, Нуҳ, Муҳаммад, Солех ва ғайра хуб аст”. Поёни сухан бо каме тағйирот.

Ибни Қайим (раҳмати Аллоҳ бар ўбод) гуфтааст:

“Дар мавриди кароҳияти номгузорӣ бо номҳои пайғамбарон ба ду дидгоҳ ихтилоф шудааст: Яке аз он ду дидгоҳ ин аст, ки он макруҳ намебошад ва ин дидгоҳи аксари донишмандон ва дидгоҳи саҳех аст. Дидгоҳи дуввум ин аст, ки ин макруҳ мебошад”. Поёни сухан аз китоби “Тухфату-л-мавдуд” (саҳ 127).

Ба ҷавоби саволи рақами ([7180](#)) рӯҷӯъ карда шавад.

Одам ном гузоштан монандӣ ба аҷамиён (ғайри арабҳо) ҳисобида намешавад. Ин номгузорӣ дар байни мусулмонон бо гузашти асрҳову замонаҳо дар шаҳрҳову қишварҳои гуногун маъруфу машҳур аст, ки касе онро инкор накардааст. Номи

бисёре аз донишмандон ва муҳаддисон (оилимони илми ҳадис) Одам буд, ба монанди Одам ибни Сулаймон, Одам ибни Абуиёс, Одам ибни Алӣ, Одам ибни Ҳакам ва ғайра.

Барои донистани дастур ва меъёри монандии мамнӯъ ба мушрикон, лутфан ба ҷавоби саволи рақами ([108996](#)) руҷӯъ кунед.

Дуввум:

Номҳо метавонанд ба чизҳои ном ниҳодашуда таъсир дошта бошанд. Бо ҳамин сабаб ва сабабҳои дигар, интихоби номҳои хуб машрӯъ карда шудааст.

Ибни Қайим (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст:

"Азбаски номҳо дорои маъноҳо ҳастанд, мантиқист, ки бояд байни ном ва маъно алоқаи муносибе бошад ва маъно набояд комилан бегона бошад, ки бо ном иртиботе надошта бошад. Зоро ҳикмати Аллоҳи Ҳаким онро рад мекунад ва воқеият бар акси он шаҳодат медиҳад. Балки номҳо ба чизҳои ном ниҳодашуда таъсир доранд ва чизҳои ном ниҳодашуда аз номҳои худ, дар хубию зиштӣ, сабукию вазнинӣ, нармию саҳтӣ таъсир мегиранд. Чуноне, ки мегӯянд:

Хеле кам ҷашмонат соҳиби лақабро мебинад, магар ин ки агар дар лақаби ў андеша намоӣ, маънои онро мейёбӣ". Поёни сухан аз китоби "Зоду-л-маъод" (2/307).

Аммо ин доимо ҷунин нест ва инчунин ин бар ҳар як ном ва ҳар як шахси номидашуда, қоиди доимӣ нест. Гоҳо марди бадеро мебинӣ, ки номи ў яке аз беҳтарин номҳо аст ва гоҳо марди солеҳеро мебинӣ, ки номаш ба ў муносиб нест. Балки он нуқтаи назар ва фикри донишмандоне, ки онро зикр кардаанд: Дар аксари ҳолатҳо байни ном ва шахси номидашуда алоқае вучуд дорад.

Асос ва муҳим ин хислати шахси номидашуда мебошад, на номи ўст. Гоҳо шахс аз номи худ насибе дорад ва гоҳо надорад. Аллоҳ таъоло ба номи мард, ранг, насаб, сурат, ҷоҳу мақом ва моли ў нигоҳ намекунад, балки ба амалу дили ў нигоҳ мекунад.

Аллоҳ донотар аст.